

INHOUD

DEEL I. INLEIDING	II
1 Voorwoord	13
2 Een extra raam	17
3 Verantwoording	19
DEEL II. JOURNALISTIEKE RADIO- EN TV-TEKSTEN	21
1 Uitgangspunten	23
1.1 Programma en taal	25
1.2 Begrijpelijkheid en toegankelijkheid	26
1.2.1 Vertel genoeg, maar niet te veel	29
1.2.2 Redundante informatie stoort zelden	29
1.2.3 De interesse primeert	30
1.2.4 Vertaal het nieuws	30
1.3 Leesbaarheid	31
1.4 Nieuwsselectie	33
1.5 Taal	39
1.5.1 Partijdige taal	40
1.5.2 Gevoelige taal	40
1.5.3 Correcte taal	43
1.5.4 Hoera-stijl	47
1.6 Radio- en tv-taal als norm	47
2 Opbouw	50
2.1 Structuur: de omgekeerde piramide	50
2.2 Structuur: de modelmethode	53
2.3 Structuur: first things first	55
2.4 Structuur: ugly animal	60
2.4.1 Lelijk hoofd	61
2.4.2 Lelijk lijf	63
2.4.3 Lelijke staart	63
2.5 Bronvermelding	64

2.5.6	Be good and tell it	67
2.6	Denkend schrijven	68
2.7	Schrijven in spreektaal	77
2.8	Schrijven in luistertaal	82
2.9	Schrijven in leestaal	83
3	De Zinnen	88
3.1	De eerste zin(nen)	88
3.1.1	Nieuws en relevantie	88
3.1.2	Vertrekken vanuit het heden	89
3.1.3	Opvallen en aanspreken	92
3.1.4	Primair nieuwsfeit	94
3.2	Het links-rechtsprincipe	95
3.2.1	Vooropplaatsing	95
3.2.2	Eindfocus	98
3.2.3	Vooropplaatsing van plaatsnaam	100
3.2.4	Volgende zin aanhaken	101
3.3	Korte zinnen/ lange zinnen	103
3.4	Overbelaste zinnen	105
3.5	Tangen en wiggen	107
3.5.1	Tangen vermijden	108
3.5.2	Tangen gebruiken	111
3.6	Actieve versus passieve vorm	113
3.6.1	Passief vermijden	114
3.6.2	Passief gebruiken	115
3.6.2.1	<i>De ontvanger voorbereiden</i>	115
3.6.2.2	<i>Het passieve karakter is net van belang of inherent aan de situatie</i>	116
3.6.2.3	<i>Passief onderwerp of de handeling benadrukken</i>	117
3.6.2.4	Zinnen afslanken	118
3.6.2.5	<i>Misverstanden vermijden</i>	119
3.7	Directe en indirecte rede	120
3.8	Genominaliseerde zinnen	122
3.8.1	Nominalisaties vermijden	122
3.8.2	Nominalisaties gebruiken	125
3.9	Positieve zinnen	127
3.10	Clichézinnen	128
3.11	Beeldspraak	130
4	De woorden	132
4.1	Moeilijke woorden	132
4.2	Lange woorden	135
4.3	Schrijftalige woorden	136

4.4	Overtollige woorden	137
4.5	Loze woorden	142
4.6	Concrete woorden	144
	4.6.1 Vaagmakers	147
	4.6.2 Passe-partoutwerkwoorden	147
4.7	Vaktermen – jargon	150
4.8	Ontleende woorden	154
4.9	Vertaalde woorden	156
4.10	Synoniemen	160
4.11	Namen noemen	163
4.12	Getallen	165
4.13	Afkortingen en letterwoorden	170

DEEL II. JOURNALISTIEKE RADIOTEKSTEN 175

1	Auditief medium	177
	1.1 Snel en direct	177
	1.2 Beeldend	179
	1.3 One-to-one	180
	1.4 Vluchtig	184
2	Radionieuwsteksten	185
	2.1 Radiokoppen	186
	2.2 Intro en lead	187
	2.2.1 Citaat lead	191
	2.2.2 Summary lead	192
	2.3 Parapluteksten	195
	2.4 Spanningscurve en oprolbaarheid	196
	2.5 Commentaartekst	197
	2.6 Inleiden van interviews	199
	2.6.1 Intro met vraag en antwoord	199
	2.6.2 Stem op stem	202
	2.6.3 Parafrase	203
	2.6.4 Stelling	205
	2.7 Bindteksten	206
	2.7.1 Verhelderen en samenvatten	206
	2.7.2 Een nieuwe start	207
	2.7.3 De koninklijke weg	208
	2.8 Kort nieuws	209

3	Teksten voor nieuwsshows en magazines	211
3.1	Tekstverpersoonlijking	211
3.2	Verrassen en verbazen	213
3.2.1	Astonisher lead	213
3.2.2	Fear lead	214
3.3	Persoonlijk aanspreken	216
3.3.1	Direct address lead	218
4	Teksten voor documentaires en reportages	219
4.1	Meebeleven is meeluisteren	219
4.2	Steun vanuit de spreekcel	221
DEEL IV. JOURNALISTIEKE TELEVISIETEKSTEN		225
1	Visueel medium	227
1.1	Schrijven vanuit het beeld	227
1.2	Visualiseren	228
1.3	Tekst en beeld complementair	230
1.4	Tekst en levende klank complementair	233
1.5	Teksten die interpreteren	235
1.6	Het juiste register	236
1.7	Het foute register	238
1.8	De overtreffende trap	240
1.9	Zwijgen is goud	242
2	Televisienieuwsteksten	246
2.1	Intro's	246
2.1.1	Journaalintro's	247
2.1.1.1	<i>Kort</i>	248
2.1.1.2	<i>Essentie en relevantie</i>	249
2.1.1.3	<i>Nieuws toelichten</i>	252
2.1.1.4	<i>Nauwkeurige tijdsaanduidingen</i>	253
2.1.1.5	<i>Coherente inhoud</i>	254
2.1.1.6	<i>Intro als lijm</i>	255
2.1.1.7	<i>Intro als genreaanduiding</i>	257
2.1.1.8	<i>Flashby lead</i>	260
2.1.2	Overige intro's	260
2.1.2.1	<i>Intro als teaser en toonzetter</i>	261
2.1.2.2	Intro als kapstok	264
2.2	Extro's	265
2.2.1	Journaalextro's	265
2.2.1.1	<i>Extro als reddingsboei</i>	265
2.2.1.2	<i>Extro als puinruimer</i>	268
2.2.1.3	<i>Extro als uitsmijter</i>	269
2.2.2	Overige extro's	269

2.3	Televisiekoppen	271
2.4	Commentaarteksten	272
2.4.1	Eerst het beeld, dan de tekst	273
2.4.2	De tekst verheldert het beeld	274
2.4.3	Intro versus commentaar	276
2.4.4	Commentaar bij doorlezer	277
2.5	Duplex en two-shot	278
2.6	Stand-up	281
3	Help de kijker	285
3.1	Personaliseer	286
3.2	Gebruik metaforen	289
3.3	Geef niet te veel informatie	291
3.4	Zeg wat je toont en zult tonen	292
3.5	Gebruik het juiste taalregister	297